

І. В. Драган,

д. держ. упр., старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу методології сталого розвитку, ДУ "Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України", м. Київ

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6906-5000>

І. О. Драган,

д. держ. упр., професор, завідувач кафедри права та правоохоронної діяльності, Державний університет "Житомирська політехніка"

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5716-1273>

DOI: 10.32702/2306-6814.2023.18.164

МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДТРИМКИ ВІТЧИЗНЯНОГО БІЗНЕСУ В КОНТЕКСТІ СТРУКТУРНИХ ЗМІН ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

I. Dragan,

Doctor of Sciences in Public Administration, Associate Professor,

Senior research fellow Department of Sustainable Development Methodology, Public Institution "Institute of Environmental Economics and Sustainable Development of the National Academy of Sciences of Ukraine", Kyiv

I. Dragan,

Doctor of Science in Public Administration,

Professor, Head of Department of Law and Law Enforcement Activities, Zhytomyr Polytechnic State University

MECHANISMS FOR THE IMPLEMENTATION OF STATE POLICY SUPPORT FOR DOMESTIC BUSINESS IN THE CONTEXT OF STRUCTURAL CHANGES IN THE EXTERNAL ENVIRONMENT

Статтю присвячено систематизації конкурентних переваг розвитку підприємницьких структур в контексті структурних змін зовнішнього середовища. Зазначено, що під час формування місії стратегії розвитку вітчизняного бізнесу важливо правильно сформулювати стратегічну мету і, на наш погляд, вона має бути спрямована насамперед на подальше становлення та розвиток країни згідно з визначеними і сформульованими програмами державного значення, які вже розроблені та мають бути реалізовані, згідно з концепцією повоєнного відновлення України. Доведено, що на сьогоднішній основним завданням є наукове обґрунтування пропозицій і рекомендацій, пошук і формування практичних розробок, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності підприємницьких структур, організацій та установ усіх галузей господарювання і всіх форм власності в контексті адаптивності до структурних змін зовнішнього середовища, що дасть змогу підвищити інвестиційну привабливість територій, інноваційні рейтинги підприємств країни та економіки в цілому.

В статті запропоновано механізм реалізації державної політики підтримки вітчизняного бізнесу в контексті структурних змін зовнішнього середовища, що складається з десяти взаємозалежних етапів.

Запропоновано заходи щодо підвищення конкурентоспроможності підприємницьких структур на світовому ринку в контексті структурних змін зовнішнього середовища, а саме: створити та впровадити якісну нову систему державного регулювання (парадигми, стратегії розвитку, програми, інструменти тощо), яка за рахунок перерозподілу прибутку буде спрямована до інноваційного розвитку країни шляхом підтримки секторів економіки, які потребують значних наукових здобутків; створити попит товарів та послуг, які мають високий рівень інтелектуальності, використання сучасних інновацій; підвищити рівень технологічної готовності, що підвищить рівень конкурентоспроможності вітчизняного бізнесу на міжнародному ринку; впровадити використання передових ІТ-технологій у діяльності державних структур, що дозволить покращити позиції країни у рейтингах конкурентоспроможності.

The article is devoted to the systematization of the competitive advantages of the development of entrepreneurial structures in the context of structural changes in the external environment. It is noted that during the formation of the mission of the domestic business development strategy, it is important to correctly formulate

the strategic goal and, in our opinion, it should be aimed primarily at the further formation and development of the country in accordance with the defined and formulated programs of state importance, which have already been developed and should be implemented, according to the concept of post-war reconstruction of Ukraine. It has been proven that today the main task is the scientific substantiation of proposals and recommendations, the search and formation of practical developments aimed at increasing the competitiveness of business structures, organizations and institutions of all economic sectors and all forms of ownership in the context of adaptability to structural changes in the external environment, which will make it possible to increase investment attractiveness of the territories, innovative ratings of the country's enterprises and the economy as a whole.

The article proposes a mechanism for implementing the state policy of supporting domestic business in the context of structural changes in the external environment, consisting of ten interdependent stages. Measures are proposed to increase the competitiveness of business structures on the world market in the context of structural changes in the external environment, namely: to create and implement a qualitatively new system of state regulation (paradigms, development strategies, programs, tools, etc.), which will be directed to innovative development due to the redistribution of profits countries by supporting sectors of the economy that require significant scientific achievements; to create a demand for goods and services that have a high level of intelligence, the use of modern innovations; to increase the level of technological readiness, which will increase the level of competitiveness of domestic business on the international market; implement the use of advanced IT technologies in the activities of state structures, which will improve the country's position in competitiveness ratings.

Ключові слова: вітчизняний бізнес, державна політика, зовнішнє середовище, конкурентоспроможність, механізми, середовище, суб'єкти господарювання, якість.

Key words: domestic business, state policy, external environment, competitiveness, mechanisms, environment, business entities, quality.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОКІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Структурні виклики, які виразно окреслилися внаслідок кризових ситуацій, свідчить про те, що економіка України перебуває на стадії розбудови траєкторії економічного розвитку під впливом широкого спектра чинників, що є характерними для країн, які в різні історичні періоди також зазнавали потреби в змінах та необхідності формування відповідного механізму управління конкурентоспроможністю підприємницьких структур в умовах структурних викликів. Історично важливе значення в трансформаційних процесах, які нині відбуваються в економіці та політиці України, мають усі можливі наслідки воєнного конфлікту та триваючі бойові дії на українській території, але при цьому відзначимо мужність і стійкість усього населення України, які намагаються щосили відновити економіку країни, задавши новий вектор і швидкість розвитку всіх галузей господарювання на всіх етапах трансформації та інтеграції, незалежно від складнощів та випробувань.

Ситуація, що склалася, зумовила необхідність оптимізації управлінських принципів і підходів у діяльності вітчизняного бізнесу у тому числі, у зв'язку з чим, у державному управлінні існує загальний тренд у бік програмно-планової системи управління, що актуалізує питання стратегічного планування, яке реалізується на всіх необхідних рівнях. Дієве планування і стійке виконання необхідні для того, щоб передбачити зростаючу складність і завдання, з якими стикаються світові лідери. Уряд має краще використовувати обмежені ресурси в умовах війни та знижувати ризики економічної та політичної нестабільності. Незважаючи на наведені імперативи, установи

державного сектору зазвичай не використовують стратегію і рідко досягають успіху в стратегічному плануванні. Більшість з перешкод є спільними як для уряду, так і для приватного сектору. В багатьох ситуаціях цей процес занадто бюрократичний, вимагає багаторазових ітерацій і забирає занадто багато часу. Вона також може бути надто зосереджена на внутрішніх проблемах, не беручи до уваги зовнішні чинники або не витягуючи уроків з досвіду інших секторів чи аналогічних організацій. Більше того, в багатьох випадках стратегічне планування виключає ключові зацікавлені сторони, які необхідні як для діагностики проблем, так і для досягнення результатів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Слід зазначити, що з метою формування стратегії розвитку підприємницьких структур важливо враховувати всі концептуальні положення стратегічного планування та під час формування стратегії важливо сформулювати пріоритетні цілі та місії планування, згідно з якими будемо в майбутньому рухатися до намічених цілей, при виконанні всіх поставлених завдань досягати поставлених цілей, досягати потрібного результату, спрямованого на отримання соціально-економічного ефекту від упровадження цієї стратегії, що дасть змогу удосконалювати вітчизняний бізнес.

Відомі науковці у своїх публікаціях висвітлюють теоретичні та практичні аспекти розвитку підприємницьких структур, методи розвитку, підходи до управління. Так, теоретичні засади державного управління ризиками при забезпеченні конкурентоспроможності висвітлені в наукових роботах: М. Вудса, В. Горника, І. Драгана, С. Домбровської, Л. Івашової, В. Микитенко, М. Орра, Дж. Трудінгера, К. Шпіца та ін.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Головне завдання статті полягає в науковому обґрунтуванні пропозицій і рекомендацій, пошуку і формуванні практичних розробок, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності підприємницьких структур, організацій та установ усіх галузей господарювання і всіх форм власності в контексті адаптивності до структурних змін зовнішнього середовища, що дасть змогу підвищити інвестиційну привабливість територій, інноваційні рейтинги підприємств країни та економіки в цілому.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ.

Формування місії та цілепокладання під час формування практичних пропозицій для подальшої реалізації стратегії розвитку сфери послуг дасть змогу надалі слідувати визначеному плану і виконувати заходи згідно з дорожньою картою реалізації всіх заходів відповідно до напрямків стратегії розвитку підприємницьких структур, що є дуже важливим для отримання бажаного ефекту й очікуваних результатів, тому що від ефективного виконання стратегії розвитку надалі залежатиме ланцюжок причинно-наслідкових зв'язків, що матиме вплив на всі процеси розвитку країни.

Погодимося з думкою, що посилення конкуренції призводить до збільшення вигод всім учасникам економіки. Економічний аналіз показує, що конкурентні ринки призводять як до зростання інновацій, і, як наслідок, до більшого загального економічного зростання. Якщо підприємці відчують необхідність конкурувати з іншими компаніями, у них з'являється стимул надавати своїм клієнтам унікальніші і менш однорідні продукти. Конкуренція також змушує багато брендів регулярно розробляти нові продукти, щоб залишатись актуальними для споживачів. Коли велика кількість компаній конкурують одна з одною, один із найпростіших способів для однієї отримати конкурентну перевагу перед іншими — запропонувати нижчі ціни. Таким чином, посилення ринкової конкуренції призводить до посилення цінової конкуренції, у результаті роздрібні торговці перекладають нижчі витрати на споживачів.

Диференціація товарів через конкуренцію між продавцями часто дає споживачам більше можливостей для прийняття рішень. В умовах конкурентного економічного середовища клієнти можуть обирати між різними товарами (послугами) найрізноманітніших брендів.

Оскільки компанії конкурують за залучення найбільшої кількості покупців, вони прагнуть отримати переваги одна перед одною. Наприклад, компанія може отримати доступ до сировини за нижчою ціною, ніж інша компанія. Це дає їм змогу знизити загальну вартість власної продукції, що дає їм змогу залучити більше клієнтів і отримати конкурентну перевагу перед іншими аналогічними компаніями. Конкуренція допомагає згладити еластичність кривої сукупного попиту на даний товар. Коли багато компаній конкурують за надання аналогічних продуктів, вони підвищують криву пропозиції, що, своєю чергою, знижує криву попиту і, як наслідок, ціни.

Стратегічною метою управління всіма економічними процесами є формування економіки, що буде спрямована на досягнення високого рівня комфорту та добробуту населення України, якості життя громадян, стабільну еко-

номіку, що відповідатиме міжнародним стандартам та світовим очікуванням і формуватиме рейтинг країни як інноваційно й інвестиційно привабливої та повноправного партнера в міжнародній діяльності особливо в контексті структурних змін зовнішнього середовища.

На етапі інтеграційних процесів, які спрямовані на відновлення та розбудову післявоєнної України, на основі консолідації інтересів у політичних перетвореннях та економічній інтеграції всіх зацікавлених осіб важливо спільно та синхронно рухатися до намічених цілей, прикладаючи максимальні зусилля, не дивлячись на множинні перешкоди й обмеження, та досягти важливого результату — стати повноправним членом міжнародного європейського співтовариства серед дружніх країн та показати свій потенціал та конкурентні позиції у найвищому світі.

Економічний потенціал більшості території України за період незалежності зазнав значних змін, викликаних бойовими діями. Але злагоджені дії Уряду країни, державних і відомчих структур, профільних міністерств і відомств у взаємодії з галузями економіки дали змогу на сучасному етапі оцінки перспектив розвитку країни говорити про конкурентний потенціал території, що є підґрунтям для розвитку інноваційних та інвестиційних відносин із зарубіжними дружніми європейськими країнами і США [2, с. 41—45].

Основні напрями конкурентних переваг економічного потенціалу країни є передумови для формування позитивних трендів та описати їх можна такими положеннями: в умовах інтеграції розглядаються всі можливі сценарії соціально-економічного розвитку країни згідно з досвідом розвитку територій та інших сценаріїв, що використовуються в науковому та експертному середовищі в перспективі до 2030 р., враховуючи весь виробничий та сировинний потенціал територій, при цьому задіяні всі міністерства та відомства, створені спеціальні координаційні центри із взаємної співпраці та розвитку України.

Об'єктами прогнозу є стратегічні об'єкти, і ґрунтуватися прогнози будуть за наявними офіційними даними щодо динаміки зміни загальних обсягів реалізації промислової продукції, а також за ключовими галузями економіки: металургійної, машинобудівної, вуглеводобувної, сфери послуг зокрема.

Своєчасний аналіз економічного потенціалу країни вказує на великі конкурентні позиції території та природний потенціал, що дає змогу чітко визначати межі прогнозних сценаріїв розвитку та її конкурентні переваги під час формування й розроблення стратегії відновлення повноцінної України.

Під час формування довгострокової стратегії розвитку економіки відновлення повноцінної України в майбутньому важливо спиратися на історичні факти розвитку економіки загалом та орієнтуватися на перспективні тренди розвитку всіх галузей господарювання, цифрову трансформацію економіки, екосистемний підхід.

На етапі інтеграції економіки України в економічний європейський простір важливо охопити весь спектр важливих і стратегічних об'єктів для практичної реалізації заходів з економічної трансформації та масово впроваджувати всі пропозиції й рекомендації щодо динамічного розвитку території країни, навіть за умов бойових дій, що тривають, поетапно та синхронно, на основі взає-

модії й консолідації інтересів всіх органів державної та виконавчої влади, а також на основі взаємодії та консолідації інтересів всіх органів державної та виконавчої влади.

Отже, проаналізовано основні фактори, які впливають розвиток конкурентоспроможності підприємницьких структур. Зважаючи на особливості політики України, географічні фактори, системи логістики та інші умови, ця система факторів змінюватиметься, впливаючи на заходи підтримки, необхідні для розвитку підприємств сфери послуг. У ході дослідження систематизовано чинники, що перешкоджають розвитку підприємницьких структур та економіки загалом. Хотілося б зазначити, що представлений набір факторів може трансформуватися з розвитком технологій та форс-мажорними обставинами, які не залежать від дій підприємств та органів державної влади.

Україна має всі необхідні умови і можливості для структуризації економіки відповідно до інтеграційних процесів, які нині відбуваються в економіці та політиці, базисом для яких є потенціал та інфраструктура країни. Усі трансформаційні процеси можливі з урахуванням впровадження та застосування сучасних технологій управління конкурентоспроможністю вітчизняного бізнесу, що значно вплине на підвищення продуктивності праці та, як результат, підвищення рентабельності виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг.

Диверсифікація економіки в окремих галузях господарювання за період 2019—2022 рр. вплинула на динаміку показників товарообігу та виручки від реалізації продукції, товарів і послуг, і така тенденція спостерігається впродовж останніх років з огляду на той факт, що бойові дії продовжуються та функціонування підприємств, організацій та установ здійснюється в умовах підвищеного ризику і вірогідності кризових ситуацій зовнішнього середовища, спричинених політичною нестабільністю. В окремі періоди під час оцінки економічних перетворень відзначено, що спостерігалися окремі ситуації зниження виробничої активності, наприклад, у важкій промисловості. Але щодо сфери послуг, яка в Україні складає більше 50% слід зазначити, що вона розвивається динамічно на тлі стрибків індустріальної активності у виробництві та промисловості.

Насамперед виділимо ряд чинників, які впливають формування сфери послуг сучасного вигляду:

- розробка, впровадження та застосування сучасних цифрових технологій нового покоління, спрямованих на вдосконалення та усунення цифрового розриву у сфері послуг;
- використання інноваційних технологічних рішень у просуванні та наданні послуг широкого спектру;
- формування бізнес-моделей, бізнес-процесів та бізнес-ідей для створення нового формату сприйняття послуг споживачами, з метою формування іміджу та підвищення рівня репутації підприємств, організацій, установ, що надають послуги різним цільовим групам та верствам населення;
- використання кризових ситуацій як можливості для розширення меж впливу сфери послуг на потенціал різних галузей господарювання, переводячи послуги на рівень важливих та ключових напрямів у діяльності підприємств, організацій та установ, при цьому нівелю-

ючи значення послуг як допоміжної чи додаткової діяльності, акцентуючи увагу покупців та споживачів послуг на критерії якості та доступності послуг.

В умовах формування ринку послуг у період війни та кризи для України важливо звернути увагу на формування науково-методологічних підходів створення адаптаційних концептів стратегії розвитку вітчизняного бізнесу в контексті структурних викликів зовнішнього середовища.

Стратегія розвитку вітчизняного бізнесу в контексті структурних викликів зовнішнього середовища має формуватися на основі економічної, соціальної та маркетингової політики, які спрямовані на підвищення рівня конкурентоспроможності підприємств сфери послуг, шляхом впровадження інноваційних технологій просування послуг та обслуговування населення, враховуючи всі макроекономічно та мікроекономічні фактори сучасного розвитку ринку товарів та послуг.

Скотт Стейберг у своїй книзі "Криза — це можливість. 10 стратегій, які дозволять вам процвітати в епоху змін" стверджує, що сьогодні безпечніше ризикувати та ризиковано триматися за безпечну гру. Успішні компанії практично завжди ризикують, навіть якщо й прийнято вважати навпаки. Адже вони розуміють, що нові можливості та нові ринки, інноваційні продукти, послуги та товари не виникають самі собою. Їх створюють рішучі дії, які не під силу тим, хто боїться змін та інновацій. Успішні люди також беруть участь у ризикованій грі. Вони постійно розширюють свої зони комфорту, йдуть на прорахований ризик, вигадують виграшні формули успіху, власні стартапи та бізнес-проекти.

Зіткнувшись з труднощами або проблемами в період кризових ситуацій важливо своєчасно прийняти ситуацію і адаптуватися до ринкових умов і структурних викликів зовнішнього середовища, що змінюються. У цій ситуації вся бізнес-індустрія гостро усвідомлює необхідність пристосувати свої стратегії та рішення до мінливих викликів та обставин. І як буває з багатьма засобами проти потенційних проблем, ніколи немає гарантії, що наступного разу класичний варіант виходу з кризової ситуації буде ефективним. Важливо ризикувати та розробляти ризиковані бізнес-проекти розвитку ринку послуг у період кризи та появи нових ніш для розвитку та формування нового бренду.

Систематично роблячи маленькі кроки до успіху представники бізнесу у період кризових ситуацій виступають сильними практиками, тому що, беручи на себе відповідальність за бізнес-рішення, вони не тільки ризикують, а й вигадують нові проекти, тому що саме в період кризи завжди є можливість практичного експерименту та застосування інноваційних послуг.

Головним принципом ведення бізнесу та здобуття успіху в діяльності є створення можливостей для отримання максимальних вигод, які полягають не тільки в отриманні високого прибутку, а й у формуванні цільової аудиторії та лояльних споживачів послуг, формуванні іміджу підприємств, бренду популярних послуг різних галузях господарювання, завоювання довіри клієнтів та забезпечення високої якості послуг та підтримання високого рівня сервісу в період кризових ситуацій.

В даний час, у зв'язку з процесами модернізації в економіці та змінами ринкових умов, існує необхідність

удосконалення підходів та методів управління виробництвом [1, с. 19—24]. На сьогоднішній день питання управління конкурентоспроможністю підприємницьких структур недостатньо розглянуті та потребує вдосконаленого підходу до формування нових механізмів управління конкурентоспроможністю [5, с. 194].

Ці заходи насамперед визначаються конкретними вимогами до процесу надання необхідних послуг, а також маркетинговим, фінансовим та організаційним операціям для кожного з наявних бізнес-процесів. Оцінка реалізації стратегії включає етап, на якому на підставі аналізу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища та потенціалу підприємства проводиться вибір конкурентної ніші, що забезпечує підприємству конкурентну перевагу на ринку послуг. Запропоновано механізм реалізації державної політики підтримки вітчизняного бізнесу в контексті структурних змін зовнішнього середовища, що складається з наступних взаємозалежних етапів.

1. Етап аналізу середовища діяльності підприємницьких структур (аналіз зовнішнього середовища, аналіз внутрішнього середовища, аналіз специфічних факторів ринку). В результаті буде визначено основні показники факторів впливу

2. Етап аналізу конкурентоспроможності підприємницьких структур (оцінка вихідної конкурентоспроможності, оцінка методів впливу, визначення цільових сегментів, виявлення резервів). В результаті буде визначено основні показники потенціалу.

3. Етап вибору конкурентної ніші підприємницьких структур на ринку послуг (на підставі аналізу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища та потенціалу підприємства проводиться вибір конкурентної ніші, що забезпечує підприємству конкурентну перевагу на ринку послуг). В результаті буде вибрано конкурентну нішу на ринку послуг

4. Етап визначення цілей управління конкурентоспроможністю підприємницьких структур (розробка принципів та методів ведення конкурентної боротьби). В результаті буде визначено цілі та завдання управління, принципи та методи конкурентної боротьби.

5. Етап формування стратегії управління конкурентоспроможністю підприємства (аналіз можливих стратегій, вибір оптимальної стратегії, визначення елементів системи забезпечення конкурентоспроможності, розподіл повноважень, обов'язків та функцій персоналу). В результаті буде сформовано стратегію управління конкурентоспроможністю та принципи її забезпечення.

6. Етап вибору методів та засобів досягнення цілей та реалізації стратегії (вибір методів, облік особливостей підприємства, за змістом). В результаті буде визначено комплекс цілей та завдань досягнення бажаної конкурентної позиції.

7. Етап планування заходів щодо реалізації стратегії (визначення конкурентних переваг, розробка стратегічного плану реалізації стратегії, вибір засобів та методів керуючого впливу). В результаті буде розроблено плани заходів щодо реалізації стратегії.

8. Етап організації виконання заходів щодо реалізації стратегії (розробка програми виконання стратегії, реалізація стратегії забезпечення конкурентоспроможності, розрахунок показників конкурентоспромож-

ності). В результаті буде організований процес виконання заходів щодо реалізації стратегії.

9. Етап контролю та координації реалізації стратегії (контроль виконання стратегії, координування виконання стратегії). В результаті буде проведено постійного моніторингу процесу з метою контролю та координації.

10. Етап оцінки реалізації стратегії (експертна оцінка рівня реалізації стратегії забезпечення конкурентоспроможності, оцінка економічної ефективності). В результаті буде прийнято рішення про досягнення результату або коригування попереднього процесу.

Такі етапи, як аналіз середовища діяльності підприємства, аналіз конкурентоспроможності підприємства, вибір конкурентної ніші підприємства на ринку послуг, визначення цілей управління конкурентоспроможністю підприємства, формування стратегії управління конкурентоспроможністю підприємства, вибір методів та засобів досягнення цілей та реалізації стратегії, планування заходів щодо реалізації стратегії, організації виконання заходів щодо реалізації стратегії, контроль та координація реалізації стратегії, оцінки реалізації стратегії на відміну від наявних, включає етап на якому на підставі аналізу факторів зовнішнього і внутрішнього середовища і потенціалу підприємства проводиться вибір конкурентної ніші, що забезпечує підприємству конкурентну перевагу.

Необхідно також розробити плани, що гарантують достатність можливостей та ресурсів підприємницьких структур для виконання цих вимог [3, с. 20]. Важливо в умовах глобальних викликів та структурних трансформацій розробити механізми та інструменти підвищення конкурентоспроможності підприємницьких структур з урахуванням особливостей сучасного бізнес-середовища глобалізації економіки та посилення міжнародної конкуренції, що дозволяють розвивати конкурентний потенціал. Виділяючи загальні напрями змін, необхідно провести уточнення як щодо виробничих, так і організаційних змін [6, с. 18—24].

До загальних напрямів можна віднести такі, як зростання якості послуг; зростання обсягів збуту послуг; зростання продуктивності; зменшення витрат; зміни у структурі капіталу. Необхідність впровадження організаційних змін є наслідком здійснюваних загальних та виробничих змін, як пристосування служб та персоналу до нових умов роботи у світі обраної ключової компетенції.

Якщо мислити глобально, то можна виділити рекомендації, які є універсальними заходами щодо підвищення конкурентоспроможності підприємницьких структур на світовому ринку в контексті структурних змін зовнішнього середовища:

1. З метою підвищення рівня конкурентоспроможності підприємницьких структур на внутрішньому та міжнародному ринках доцільно створити та впровадити якісно нову систему державного регулювання (парадигми, стратегії розвитку, програми, інструменти тощо), яка за рахунок перерозподілу прибутку буде спрямована до інноваційного розвитку країни шляхом підтримки секторів економіки, які потребують значних наукових здобутків.

2. Створення попиту товари та послуги, які мають високий рівень інтелектуальності, використання сучасних інновацій.

3. Підвищення рівня технологічної готовності, що підвищить рівень конкурентоспроможності вітчизняного бізнесу на міжнародному ринку [8].

4. Використання передових ІТ-технологій у діяльності державних структур, що дозволить покращити позиції країни у рейтингах конкурентоспроможності [7].

Одним із заходів щодо підвищення конкурентоспроможності підприємницьких структур є впровадження користувальницького програмного забезпечення. У зв'язку з цим, доцільно виділити значну увагу вибору програмного забезпечення користувача. Ця проблема може бути вирішена за допомогою одного з таких заходів: — розробка пропріетарного програмного забезпечення; купівля ліцензійного програмного забезпечення; використання неліцензійного програмного забезпечення, яке знаходиться у вільному доступі.

Основним завданням механізму управління конкурентоспроможністю підприємницьких структур є захист від несприятливих умов ринкового середовища. У рамках цього завдання має бути розроблений комплекс заходів щодо обмеження економічного ризику. Зазначений комплекс повинен включати процедури проведення, за потреби, диверсифікації послуг, допомоги партнерам у зниженні економічного ризику, розширення сфери маркетингових досліджень ринкового середовища, оптимізація цінового регулювання попиту та пропозиції, регулювання інноваційних процесів з метою найкращого їх використання тощо.

ВИСНОВКИ

В статті систематизовано конкурентні переваги розвитку підприємницьких структур в контексті структурних змін зовнішнього середовища. Зазначено, що під час формування місії стратегії розвитку вітчизняного бізнесу важливо правильно сформулювати стратегічну мету і, на наш погляд, вона має бути спрямована насамперед на подальше становлення та розвиток країни згідно з визначеними і сформульованими програмами державного значення, які вже розроблені та мають бути реалізовані, згідно з концепцією повоєнного відновлення України.

В статті запропоновано механізм реалізації державної політики підтримки вітчизняного бізнесу в контексті структурних змін зовнішнього середовища, що складається з десяти взаємозалежних етапів: етап аналізу середовища діяльності підприємницьких структур, етап аналізу конкурентоспроможності підприємницьких структур, етап вибору конкурентної ніші підприємницьких структур на ринку послуг, етап визначення цілей управління конкурентоспроможністю підприємницьких структур, етап формування стратегії управління конкурентоспроможністю підприємства, етап вибору методів та засобів досягнення цілей та реалізації стратегії, етап планування заходів щодо реалізації стратегії, етап організації виконання заходів щодо реалізації стратегії, етап контролю та координації реалізації стратегії, етап оцінки реалізації стратегії.

Запропоновано заходи щодо підвищення конкурентоспроможності підприємницьких структур на світовому ринку в контексті структурних змін зовнішнього середовища.

Література:

1. Денисенко М. П., Юринєць З. В., Юринєць Р. В., Кокхан М. О. Конкурентоспроможність підприємництва в умовах інноваційно-інвестиційної модернізації економіки. Економіка і держава. 2020. Вип. 4. С. 19—24.
2. Зубар І. В., Онищук Ю. В. Практика ЄС у децентралізації публічної влади та перспективи її застосування в Україні. Публічне управління та митне адміністрування. № 1 (32). 2022. С. 41—45.
3. Нижник Н.Р., Мосов С.П. Теоретичні аспекти державного управління: монографія. Чернівці: Технодрук, 2011. 248 с.
4. Сабурова Г. Б. Основні напрями розвитку системи публічного управління в Україні. Публічне управління та адміністрування в Україні. 2021. № 21. С. 23—28.
5. Скуратівський В. Соціальна безпека українського суспільства та шляхи її забезпечення. Вісник НАДУ. 2011. № 3. С. 194—204.
6. Spitz K., Trudinger J., Orr M. Enterprise riskmanagement. Environmental Social Governance. ImprintCRC Press. 2022. 236 s.
7. Woods M. Enterprise Risk Management in Manufacturing. Risk Management in Organisation, 2nd Edition. Imprint Routledge. 2022. 284 s.
8. Yurynets Z., Bayda B., Petrush O. Country's economic competitiveness increasing within innovation component. Economic Annals — XXI. 2015. № 9—10. P. 32—35.

References:

1. Denysenko, M. P. Yurynets, Z. V. Yurynets, R. V. and Kokhan, M. O. (2020), "Competitiveness of entrepreneurship in terms of innovation and investment modernization of the economy", Economy and State, vol. 4, pp. 19—24.
2. Zubar, I. V. and Onyshchuk, Yu. V. (2022), "EU practice in decentralization of public power and prospects for its application in Ukraine", Publichne upravlinnia ta mytne administruvannia, vol. 1 (32), pp. 41—45.
3. Nyzhnyk, N.R. and Mosov, S.P. (2011), Teoretychni aspekty derzhavnoho upravlinnia [Theoretical aspects of public administration], Tekhnodruk, Chernivtsi, Ukraine.
4. Saburova, G. B. (2021), "The main directions of the development of the public administration system in Ukraine", Publichne upravlinnia i administruvannia v Ukraini, vol. 21, pp. 23—28.
5. Skurativskiy, V. (2011), "Social security of Ukrainian society and ways of ensuring it", Visnyk NADU, vol. 3, pp. 194—204.
6. Spitz, K. Trudinger, J. and Orr, M. (2022), Enterprise risk management. Environmental Social Governance, CRC Press, Boca Raton, USA.
7. Woods, M. (2022), Enterprise Risk Management in Manufacturing. Risk Management in Organisation, 2nd Edition, Routledge, Abingdon, UK.
8. Yurynets, Z. Bayda, B. and Petrush, O. (2015), "Country's economic competitiveness increasing within innovation component", Economic Annals — XXI, vol. 9—10, pp. 32—35.

Стаття надійшла до редакції 10.09.2023 р.